

ДАКТИЛОСКОПІЯ (від грец. δάχτυλος — палець і σκοπέω — спостерігаю, розглядаю) — розділ криміналістики, що вивчає будову візерунків шкіри рук з метою проведення криміналістичної ідентифікації особи, а також для реєстрації і розшуку злочинців. На долонній поверхні нігтьових фаланг пальців рук знаходяться рельєфні лінії. З цих ліній утворені складні візерунки, для яких характерні неповторність (порівняно з ін. такими ж візерунками) та відносна стійкість (незмінність протягом всього життя людини). Залежно від малюнка, утвореного папіляр. лініями, візерунки на пальцях рук поділяють на дугові (5 %), петльові (65 %), завиткові (30 %); кожен з цих типів, у свою чергу, — на види. Дактилоскоп. експертиза полягає у дослідж. відбитків папіляр. візерунків для встановлення причетності (або непричетності) підозрюваного до скоєного злочину; здійснення криміналіст. ідентифікації особи за відбитками пальців, залишених на місці скоєння злочину (якщо вона раніше була зареєстрована за допомогою дактилоскоп. реєстрації); ідентифікації неопізаного трупа; з'ясування факту скоєння декількох злочинів однією особою чи одного злочину групою осіб та ін. У структурі Д. виділяють пороскопію (криміналіст. дослідж. відбитків пор), еджеоскопію (папіляр. ліній) і пальмоскопію (поверхні долоні).

Класифікація папіляр. візерунків розроблена наприкінці 18 ст. у Великій Британії (Ф. Гальтон, У. Гермель, Г. Голдс, Е. Генрі). Перше дактилоскоп. бюро у Рос. імперії створ. 1904 при управі міськ. поліції у Києві з ініціативи Г. Рудого (він також розробив проект

організації дактилоскоп. бюро по всій тер. Рос. імперії). Систему дактилоскоп. реєстрації введено у в'язницях 1907, у всіх поліцей. закладах — 1908, однак вона так і не стала гол. методом кримінал. реєстрації у Росії. Широкого розповсюдження Д. набула у 1930-х рр. Нині дактилоскоп. облік повністю комп'ютеризовано, йде робота зі створення єдиного глобал. дактилоскоп. реєстру. Після терорист. актів у вересні 2001 Д. застосовують для запобігання в'їзду на тер. США представників терорист. і кримінал. угруповувань (2009 таку практику заплановано запровадити у країнах ЄС). Однак деякі вчені піддають критиці метод Д., оскільки, на їхню думку, немає достат. доказів того, що відбиток пальця людини унікал., а це твердження прийнято як аксіома.

Рекомендована література

1. Фокина А. А. Идентификация личности по папиллярным узорам рук с применением математических методов исследования. К., 1973;
2. Дактилоскопическая экспертиза: современное состояние и перспективы развития. Красноярск, 1990;
3. Криміналістика: Підруч. К., 1998;
4. 2001;
5. Криміналістичне дослідження слідів рук: Наук.-практ. посіб. К., 2000;
6. Самищенко С. С. Современная дактилоскопия: основы и тенденции развития: Курс лекций. Москва, 2004.

П. Д. Біленчук

Бібліографічний опис:

Дактилоскопія / П. Д. Біленчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-23384>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).